

Aruanne riigikaitsest osavõtu kohustuse ja kaitseväeteenistuskohustuse täitmise kohta riigis 2011. aastal

1. Sissejuhatus

2011. aastal korraldas Kaitseministeerium kaitseväeteenistuskohustuse täitmist kooskõlas kaitseväeteenistuse seaduse 5. peatüki "Kaitseressursside Amet, kaitseväeteenistuse komisjon, arstlikud komisjonid", 6. peatüki "Tegevteenistus" ja 7. peatüki "Reservteenistus" sätetega.

Käesolevas aruandes mõistetakse kaitseväeteenistuskohustuse täitmise all ajateenistuskohustuse täitmist, osavõttu õppekogunemistest, valmisoleku reservis ja valmidusreservis olekut. Ajateenistusse kutsumist korraldab Kaitseministeeriumi valitsemisala asutus Kaitseressursside Amet. Reservväelaste õppekogunemisele kutsumist ja nendega valmisoleku reservi lepingute sõlmimist ning valmidusreservi üksusesse määramist korraldab Kaitseväe juhataja või temale alluvad ülemad. Aruanne keskendub kutsealuste ajateenistuskohustuse täitmisele, tegevteenistuskõlblikkuse hindamisele ja reservväelaste õppekogunemistest osavõtule.

Käesolev aruanne on koostatud kaitseväeteenistuse seaduse § 41 lõike 8 alusel. Aruande koostas Kaitseministeeriumi kaitseväeteenistuse osakonna nõunik Gerli Morell (717 0248, gerli.morell@kmin.ee).

2. Kaitseväeteenistuskohustuslaste arvestus

Kaitseväeteenistuskohustuslaste (edaspidi kaitseväekohustuslased) arvestust peab Kaitseressursside Amet kaitseväeteenistuskohustuslike Eesti kodanike riiklikus registris (edaspidi register). Käesolevas aruandes mõistetakse kaitseväekohustuslaste arvestuse all 17-60 aastaste meeskodanike registri põhimääruse § 12 loetletud andmete kandmist registrisse ja andmete muudatuste kajastamist kaitseväekohustuslase registri objektiks oleku ajal.

Seisuga 01.12.2011. a oli registrisse kantud 389 458* kaitseväekohustuslase andmed. Alates 01.12.2010. a on registrisse lisandunud 7203 kaitseväekohustuslast ja arvelt on kustutatud 8615 kaitseväekohustuslast.

Kaitseväekohustuslastele on registris omistatud järgmine staatus (võrdluseks 2008. a - 2010. a):

	2008.a	2009.a	2010.a	2011.a
1) kutsealused	48459	49104	49411	48257
2) ajateenijad	2530	2608	2840	3086
3) asendusteenistuses	14	32	28	25
4) tegevteenistuses	3014	3103	3253	3094
sh ajateenistus läbimata	18	17	12	6
5) reservväelased,	216772	220696	224661	224865
sh valmidusreservis	963	1518	0	3766
sh valmisolekureservis	41	31	34	37
5) eruväelased	94	72	95	102
6) arvelevõtmata	652	651	553	544**
7) arvelt kustutatud	93469	97934	101414	110029
8) naissoost kodanikke	1036	1071	1127	1158

* ei sisalda naissoost kodanikke.

** 1994. a detsembrikuus sündinud, kes kuuluvad arvele võtmisele 2011. aasta detsembris.

Seisuga 01.12.2011. a oli arvel 115250 kutseerialistesse aastakäikudesse (1982-1994) kuuluvat kaitseväekohustuslast, kes jagunesid järgmiseit:

	Arvevõetud kutseerialistest aastakäikudest (1+4+5+6+7+8+9)	Seisuga 01.12.2008	Seisuga 01.12.2009	Seisuga 01.12.2010	Seisuga 01.12.2011
1.	Arvel kutsaluseid	116963*	117632*	117000*	115250*
1.1.	kontaktandmed puuduvad	48459	49104	49411	48257
1.2.	RR andmetel elukoht välisriigis	1453	981	1022	1430
1.3.	aruandlusperioodil ajateenistusse mitteilmunud	3875	4196	4452	4793
2.	Ajapikendus:	305	144	147	145
2.1.	haiguse või tervisehäire tõttu (KVTS § 53 lg 1)	24649	23113	21379	20412
2.2.	perekondlikel ja majanduslikel põhjustel	3871	3107	2886	3065
2.2.1.	peab üleväl vähemalt kahte või üksinda vähemalt ühte last (KVTS § 54 p 1)	1016	1179	1129	1046
2.2.2.	hooldab raske või sügava puudega inimest (KVTS § 54 p 2)	939	1099	1047	973
2.3.	hariduse omandamiseks	77	80	82	73
2.3.1.	üldekskhariduse omandamiseks (KVTS § 55 lg 2)	19747	18815	17342	16273
2.3.2.	kutseõppe omandamiseks (KVTS § 55 lg 2 ¹)	15494	11473	9057	8259
2.3.3.	sisekaitsealise rakendus kõrgkooli: politsei-, piirivalve- või päästeerialal (KVTS § 55 lg 2 ²)	4104	7087	7995	7655
2.3.4.	välisriigi kõrgkoolis õppimiseks (KVTS § 55 lg 5)	44	66	92	117
2.4.	kandideerimiseks või valitaval ametikohtal töötamiseks (KVTS § 55 lg 3)	105	189	198	242
2.5.	kõrgharidust omandama asunud ja valinud ajateenistuskohustuse täitmisele asumise aja (KVTS § 51 lg 3)	15	12	22	28
3.	Ei oma kehivat ajapikendust	3199	2953	3196	3174
4.	Vabastatud ajateenistusse kutsumisest ja kustutatud kaitsevääteenistuskohustuslaste riiklikust registrist (tegevteenistusteks mitteköllblikud)	10349	13549	15519	14952
5.	Vabastatud ajateenistuskohustuse täitmiseks ja võetud arvele reservis (kõrgharidust omandama asunud, KVTS § 216 lg 1)	32450	33281	33222	33124
6.	Vabastatud ajateenistusse kutsumisest ja võetud arvele reservis	5026	3190	1270	21
6.1.	kutsealusel on karistatus (KVTS § 59 lg 1 p 2)	7797	8658	9448	9901
6.2.	teeninud mõne teise riigi sõjaväes (KVTS § 59 lg 2)	5931	6544	7095	7330
6.3.	saanud 28-aastaseks ajapikendustähtaja jooksul (KVTS § 59 lg 1 p 3)	12	26	32	36
6.4.	saanud 28-aastaseks, ajapikendust ei omanud	1353	1529	1574	1690
		501	559	747	845

	Ajateenistuskohustus täidetud	20687	20759	20780	20836
7.					
7.1	ajateenistuses		20739	20731	20761
7.2	asendusteenistuses		20	49	75
8.	Ajateenistuses	2530	2608	2840	3086
9.	Asendusteenistuses	14	32	28	25
9.1.	Esitatud taotlusi ajateenistuse asendamiseks asendusteenistusega	68	53	26	27

* Ei kajasta surnuid ja kodakondsusest loobunud. Alates 01.12.2006. a on surnud 508 kutsealust ning kodakondsusest loobunud 30 kutsealust. Seisuga 01.12.2010 olid vastavad arvud 481 ja 18.

Seisuga 01.12.2011. a oli arvel 48 257 kutsealust, kelle sünniaasta on 1982–1994.

Sünniaasta	1994	1993	1992	1991	1990	1989	1988	1987	1986	1985	1984	1983	1982
Kaitseväekohustuslase staatuse tekkimise aasta	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Ajateenistuses	10	308	343	514	1221	496	112	40	26	14	2	0	3086
Asendusteel			1	3	13	4	4						25
Ajateenistuskohustus täidetud-ajateenistuses			11	247	581	1378	2448	2749	2649	2486	2578	2778	2856
Ajateenistuskohustus täidetud-asendusteel					2	4	11	13	14	13	9	8	1
Tegevteenistuseks mitteõõblikud, Kõrgharidust omandama asunud kutsealused, kes on vabastatud aja-teenistus-kohustuse täitmisest	47	96	179	326	1115	2381	3121	4243	4381	4627	4539	4251	3818
Kutsealusel on karistatus		162	313	496	683	804	889	756	782	694	636	598	517
Saanud 28-aastaseks (ajapikendustähtaja jooksul; ajapikendust ei omanud)												5	16
Teeninud mõne teise riigi sõjaväes				1	3	3	5	2	7	3	2	7	3
Arvel kutsealuseid	6215	7130	7616	7028	6643	4290	2936	2045	1601	1297	1345	111	48257
Arvele võetud	6262	7398	8427	8442	9544	10094	9910	9924	9474	9146	9123	9077	8429
													115250*

* Ei kajasta surnuid ja kodakondsusest loobunuid

Registris arvel olevate kutsealuste haridus:

Omandatud haridus	Kutsealuste arv 2011	%	Kutsealuste arv 2010	%	Kutsealuste arv 2009	%	Kutsealuste arv 2008
kõrgharidus	903	2%	896	2%	835	2%	791
keskharidus	18830	39%	18891	38%	18205	37%	17611
põhiharidus	21473	45%	22532	46%	22572	46%	23304
algharidus	3655	7%	3765	8%	3911	8%	3314
teadmata	3396	7%	3327	7%	3306	7%	3439
Kokku	48257		49411		49104		48459

Registris arvel olevad kutsealused jagunevad elukoha järgi:

	2008.a	2009.a	2010.a	2011.a
Harjumaa	31,6%	32,2%	32,6%	32%
Tartumaa	10,3%	10,4%	9,9%	9,7%
Ida-Virumaa	9,5%	9,7%	9,6%	9,4%
Välismaal	8,0%	7,3%	7,9%	8,9%
Pärnumaa	6,5%	6,6%	6,3%	6,1%
Lääne-Virumaa	5,0%	5,0%	5,1%	5%
Viljandimaa	4,1%	4,1%	4,0%	4%
Saaremaa	3,5%	3,4%	3,3%	3,2%
Võrumaa	3,2%	3,3%	3,2%	3%
Raplamaa	2,8%	2,9%	3,0%	3%
Järvamaa	2,8%	2,8%	2,7%	2,6%
Jõgevamaa	2,8%	2,8%	2,7%	2,6%
Valgamaa	2,4%	2,6%	2,5%	2,5%
Põlvamaa	2,3%	2,3%	2,3%	2,2%
Teadmata	2,3%	2,0%	2,1%	3%
Läänemaa	2,0%	2,0%	1,9%	1,9%
Hiiumaa	0,9%	0,8%	0,8%	0,8%

3. Kaitsevæteenistuskõlblikkuse määramine

Tervise seisundi tõttu on ajateenistusse kutsumisest vabastatud ning registrist kustutatud 33124 isikut (28,7% arvelevõetutest), neist 1150 on tegevteenistuseks mittekõlblikuks ja ravi vajavateks tunnistatud pärast ajateenistuskohustuse täitmisele asumist. Seisuga 01.12.2011. a omas kehtivat ajapikendust haiguse või tervisehäire ravimiseks 3065 isikut.

Ajavahemikul 01.12.2010-01.12.2011. a tegid Kaitseressursside Ameti arstlikud komisjonid kutsealuste kohta 10 977 kaitsevæeteenistuskõlblikkuse määramise otsust, mis jagunesid:

tegevteenistuseks kõlblik	4020	36,6%
tegevteenistuseks kõlblik piirangutega	157	1,4%
tegevteenistuseks ajutiselt mittekõlblik	3787	34,5%
tegevteenistuseks mittekõlblik	3013	27,4%

Seisuga 01.12.2011. a oli 251 kutsealust suunatud kaitsevæeteenistuskõlblikkuse määramiseks täiendavatele terviseuuringutele ning nende suhtes otsust veel tehtud ei ole.

Kutsealuste läbivaatamisel põhidiagnooside esinemissagedus:

	2011.a	2010.a
1. Tegevteenistuseks kõlblik		
1) lihasluukonna- ja sidekoehaigused	31,95%	42,1%
2) silma- ja silmamanuste haigused	10,82%	13,6%
3) vigastused, mürgistused ja teatavad muud välispõhjuste toime tagajärjed	6,45%	6,4%
2. Tegevteenistuseks kõlblik piirangutega		
1) siseseretsiooni-, toitumis- ja ainevahetushaigused	34,37%	29,6%
2) silma- ja silmamanuste haigused	11,61%	10,3%
3) lihasluukonna- sidekoehaigused	10,27%	
3. Tegevteenistuseks ajutiselt mittekõlblik		
1) lihasluukonna- ja sidekoehaigused	31,73%	30,1%
2) psüühika- ja käitumishäired	16,37%	17,7%
3) vereringeelundite haigused	13,9%	14,2%
4. Tegevteenistuseks mittekõlblikuks tunnistamise otsuse põhjustasid sagedamini järgmised haigusrühmad:		
1) psüühika- ja käitumishäired	24,85%	28,1%
2) lihasluukonna- ja sidekoehaigused	17,46%	17,8%
3) närvisüsteemihaigused	9,93%	9,4%

4. Ajateenistusse kutsumine

2011. aasta jooksul planeeriti ajateenistusse kutsuda (kaitseministri 06.11.2009. a määrusega nr 33 "Kutsealuste ajateenistusse kutsumise tähtajad ja kutsealuste arvuline jagunemine kaitseväge üksuste vahel 2011. aastal) 3149 kutsealust. Ajateenistuskohustust asus täitma 3304 kutsealust. Kutseid väljastati määruuses kehtestatud arvust rohkem eelmiste aastate väljalangevust arvesse võttes ja, et Kaitseväge saaks planeeritud üksused vajalikus mahus komplekteeritud.

Ajateenistusse kutsutud kutsealuste iseloomustus

Kutsumise tähtaeg	Kutsealuste arv Plaan/ajateenistusse asunud	Kaitseväge teenistuskõlblikkuse aste		Omandatud haridus		
		Tegevteenistuseks kõlblikud	Tegevteenistuseks kõlblikud piirangutega	Kõrgharidus	Keskharidus	Põhiharidus
1. nädal	272/300	285	15	7	285	8
27. nädal	1625/1742	1667	75	168	1562	12
40. nädal	1252/1262	1213	49	50	777	435
Kokku	3149/3304	3165	139	225	2624	455
% koguarvust		96%	4%	7%	80%	13%

Ajateenistusse kutsutavate kutsealuste arv	Väljastatud kutseid	Kätetoimetamata kutseid	Kättesaadud kutseid	Esitatud taotlusi uueks arstlikuks läbivaatuseks, ajapikenduseks, vabastuseks	Rahuldatud taotlusi
3149	4169	3	4166	679	560
		0,1%	99,9%	16% kutse saanutest	82% taotlustest

Arvestades väljasaadetud kutsete hulka ja rahuldatud taotlusi ajapikenduse saamiseks, uueks arstlikuks komisjoniks, jäi ajateenistusse ilmumata 145 kutsealust s. o 3,5% kutse kättesaanutest.

Tervise seisundi tõttu esitatud 416-st taotlusest rahuldati uueks arstlikuks läbivaatuseks 403. Läbiviidud korduva arstliku läbivaatuse põhjal tunnistati kutsealune tegevteenistuseks kõlblikuks 30-l juhul, 234 kutsealust oli tunnistatud ajutiselt mittekõlblikuks ja 123 kutsealust tunnistati tegevteenistuseks mittekõlblikuks. Korduvale arstlikule läbivaatusele jättis ilmumata 16 kutsealust. Ajateenistusse asumiseks kogunemiskohta ilmunud 3339-st kutsealusest määrati tervise seisundi

tõttu korduv arstlik läbivaatus 34-le kutsealusele ja ajateenistuskohast saadeti tervise seisundi tõttu tagasi I kutsealune.

5. Ajateenistus

2011. aastal lõpetas ajateenistuse ja määrati sõjaaja ametikohtadele 3110-st ajateenijast 2649 ajateenijat, kes olid asunud ajateenistusse 2010 juuli kuni 2011 jaanuar. Oluline on märkida, et juulis 2011 ajateenistusse asunutest 99,3% olid vähemalt keskharidusega. Juulis ajateenistusse kutsututest õpetatakse välja nooremallohvitserid.

Ennetähtaegselt vabastati ajateenistusest 2011. aastal (2010. aasta 27. ndl ja 41. ndl ning 2011. aasta 1. ndl ajateenistusse asunutest) 373 ajateenijat, nendest 364 juhul tervisliku seisundi tõttu.

Ajateenijate väljalangevus tervislikel põhjustel väljaõppetsükli jooksul oli 11,6 %.

Nagu eelnevatelgi aastatel vabastati ajateenijad ennetähtaegselt peamiselt psüühika ja käitumishäirete (39,61%) ja luu-lihaskonna haiguste (36,29%) tõttu. Järgnesid vigastused (6,65%), nahahaigused (3,6%) seedeelundite- (3,05%) ja hingamisteede haigused (3,3%). Ülejäänud diagnoosid ei ületanud 2% osakaalu.

Suuri muudatusi vabastamise põhjuste kohta võrreldes eelmise aruandeperioodiga ei ole.

Ajateenijate väljalangevus Kaitseväest- põhjustel diagnoosigruppina (2011. aastal ajateenistusse asunute statistika):

	Arv	Osakaal
Teatavad nakkus- ja parasiithaigused	2	0,7
Vere- ja vereloomeelundite haigused ning teatavad immuunmehhanismidega seotud haigusseisundid	1	0,4
Kasvajad	2	0,7
Sisesekretsiooni-, toitumis- ja ainevahetushaigused	15	5,3
Silma- ja silmamanuste haigused	18	6,4
Kõrva- ja nibujätkehaigused	6	2,1
Vereringeelundite haigused	19	6,7
Hingamiselundite haigused	16	5,7
Seedeelundite haigused	3	1,1
Naha- ja nahaaluskoe haigused	10	3,5
Lihaskonna ja sidekoehaigused	91	32,2
Psüühika- ja käitumishäired	40	14,1
Kuse- ja suguelundite haigused	4	1,4
Kaasasündinud väärarendid, deformatsioonid ja kromosoomianomaaliad	9	3,2
Vigastused, mürgistused ja teatavad muud välispõhjuste toime tagajärjed	20	7,1
Närvisüsteemahaigused	3	1,1
Mujal klassifitseerimata sümptomid,	2	0,7

tunnused ja kliiniliste ning laboratoorsete leidude hálbed		
Tervise seisundit mõjustavad tegurid ja kontaktid terviseteenistusega	22	7,8
	283	

6. Õppekogunemised

Kaitsevæe sõjaaja üksuste ettevalmistamiseks ja reservõppekogunemiste korraldamiseks planeeriti 2010. aastal kaitseministri määrusega kutsuda kuni **5959** (sh 2572 kaitseliitlast-reservväelast) reservväelast. Õppekogunemistel osales 01.12.2011. a seisuga teenistusse kutsututest kokku **3287** reservväelast (s.h. kaitseliitlased), mis on 55% planeeritust. Kaitsevæes täideti plaan 66% ulatuses ja Kaitseliidu poolt ettevalmistatavates üksustes 40% ulatuses (antud arv ei kajasta õppekogunemistest vabatahtlikkuse alusel osavõtnud kaitseliitlasi). Kaitseringkondade poolt saadeti välja 6177 kutset õppekogunemistele. Õppekogunemistele ei ilmunud 451 reservväelast.

Seisuga 01.12.2011. a on kaitsevæekohustuslaste registris arvel 224 865 reservväelast.

7. Kutsealuste ja reservväelaste seaduskuulekus

Aruandlusperioodil 01.12.2010-01.12.2011 on Kaitseressursside Amet teinud ettekirjutusi järgmiselt:

- 1) Arstlikku komisjoni ilmumata jätmise eest 1316 kutsealusele ja 164 reservväelasele;
- 2) Arstliku komisjoni poolel jätmise eest 75 kutsealusele ja 12 reservväelasele;
- 3) Tõendite esitamata jätmise eest 1116 kutsealusele ja 77 reservväelasele.

Kohtutäiturile on sunniraha sissenõudmiseks edastatud 91 ettekirjutust. Keskmine sunniraha määr oli 163,27 eurot.

Aruandlusperioodil on algatatud Kaitseressursside Ameti poolt kokku 228 väärteomenetlust, neist ajateenistusse või asendusteenistusse mitteilmumise eest 126 ja arstlikku komisjoni mitteilmumise või teabe esitamata jätmise eest 102 väärteomenetlust.

Keskmine rahatrahv ajateenistusse mitteilmumise eest on 242,86 eurot, keskmine rahatrahv arstlikku komisjoni mitteilmumise eest on 109 eurot.

Täitemenetluse korras pöörati rahatrahvidest täitmisele 15%.

Aruandlusperioodil on nõuetena üles võetud 37 666,96 euro ulatuses rahatrahve ja sunnirahasid, aruandlusperioodil on riigieelarvesse laekunud 39 416,32 eurot.

Väärteomenetluse käigus põhjendavad kutsealused mitteilmumist järgmiselt:

- tervislikud põhjused;
- kartus kaotada hea töö- või õppekoht, töökoht välismaal, samuti võetud laenud;

- lapse olemasolu ning ajapikendus on jäänud taotlemata;
- vajadus abistada töötuid või haigeid perekonnaliikmeid, vajadus korraldada perekondlikke asju;
- unustasid ajateenistusse asumise kuupäeva või ajasid kuupäeva segamini.

Reservõppekogunemisele mitteilmunute suhtes on algatatud väärteomenetlusi 319, nendest lõpetatud 16 ja karistus (rahatrahv) määratud 21 juhul. Väärteomenetlus on hetkel veel protsessis. 2011. aastal kutsuti õppekogunemistele ainult sõjaaja üksuste koosseisu ja mobilisatsioonireservi määratud reservväelasi. Väljastatud kutsete planeeritust väiksem arv oli tingitud asjaolust, et sõjaaja üksuste ametikohad ei ole reservväelastega komplekteeritud 100 % ulatuses.

Kutsutud reservväelaste jaotus võrdluses 2009 ja 2010 aastaga:

Kutse saanute jaotus %	2009	2010	2011
Osalet	56	56	51
Kutse ei jõudnud adreassaadini	18	8	24
Ei ilmunud	10	23	7
Vabastati tervisega	6	5	4
Vabastati KVT S §132 alusel	8	6	9
Vabastati muul põhjusel	2	2	5

Võrreldes 2010. aastaga on halvenenud kutsete kättesaamine adreassaadide poolt. Vähenenud on õppekogunemistest vabastamine tervislikel põhjustel ja mitteilmujate osatähtsus. Oluliselt on kasvanud vabastamine õppekogunemistest kaitseväeteenistuse seaduse alusel. Muudatusena saadetakse nüüd tagasisaabusid tähtitud kiri lihtpostina uuesti adreassaadile.

Reservõppekogunemisele mitteilmunute suhtes algatatud väärteomenetlused ringkondade kaupa:

Kirde Kaitseringkonna andmetel algatatud väärteomenetlusi - 55;

Lõuna Kaitseringkonna andmetel algatatud väärteomenetlusi- 264

Põhja Kaitseringkonna andmetel algatatud väärteomenetlused: karistus (rahatrahv) määratud- 21, lõpetatud-16, menetluses- 0;

Lääne Kaitseringkonna andmetel algatatud väärteomenetlusi- 38.

8. Avaliku arvamuse uuringud

2011. aasta oktoobris viis sotsiaal- ja turu-uuringute firma Saar Poll OÜ Kaitseministeeriumi tellimisel läbi riigikaitseteemalise avaliku arvamuse uuringu, mille käigus küsitleti 1206 Eesti elanikku vanuses 15-74 aastat. Varasemad küsitlused on toimunud kümne aasta jooksul kaks korda aastas.

Uuringust selgub, et Eesti elanikud on ajateenistuse suhtes jätkuvalt väga soosivalt meelestatud. Suisa 92% elanikkonnast peab ajateenistuse läbimist noormeeste jaoks vajalikuks, sh 58% kindlasti vajalikuks (antud näitaja on eestlaste seas 66% ja mitte-eestlaste seas 39%). Mõnevõrra vähemsoosivam on noorte toetus ajateenistusele (15-29-aastased), kuid ka selles vanusegrupis peab

ajateenistuse läbimist noormeeste jaoks vajalikuks 85% küsitletutest. Ise Kaitsevägega kokku puutunud noored näevad ajateenistuse läbimiseks suuremat vajadust kui nende ülejäänud eakaaslased.

Ligikaudu 2/3 elanikest (63%) toetab senise kaitseväge mehitamismudeli jätkumist, mis ühendab endas nii ajateenistusel põhinevat reservväge kui ka elukutselisi üksusi.

Seejuures soosivad eestikeelsed elanikud valdavalt ajateenistusel põhinevat üldist kaitseväekohustust (73%), mitte-eestlastest elanikkonna arvamused aga jagunevad siinkohal ligikaudu pooleks.

9. Järeldused

2011. aastal asus ajateenistusse 3304 kutsealust, mis on viimase 9. aasta kõrgeim arv.

Ajateenistusse kutsumise plaan täideti Kaitseressursside Ameti poolt planeeritud ulatuses. 100% ulatuses täideti ka jaotuskava väeosade lõikes jaoulemate ja autojuhtide nõuetele vastavate kutsealuste kutsumisel ajateenistusse. Vaid 3,5% kutsealustest jättis ajateenistusse ilmumata. Vabatahtlikult soovis ajateenistusse asuda 23% kutsealustest.

Negatiivseks ilminguks on paraku endiselt kutsealuste tegevteenistuskõlblikkus, mis ei ole varasemate aastatega võrreldes paranenud. Tervisenõuetele vastas vaid 38% läbivaadatud kutsealustest. Vähenes arstlikku komisjoni mitteilmujate arv (13,6%) ning suurenes tehtud ettekirjutuste arv seoses tõendite esitamata jätmise või arstliku komisjoni katkestamisega 7,7%.

Kuna ajateenistusest väljalangevus on endiselt aktuaalne probleem, mida näitab ka Kaitseressursside Ameti arstlikes komisjonides antud hinnangud noormeeste tervisele (tegevteenistuseks kõlblikud vaid 38%), siis on Kaitseväge koostöös Kaitseministeeriumiga võtnud 2012. aasta tööplaani ajateenistuse väljaõppeprogrammi uuendamise, et kohandada see noormeeste tervise ja nende füüsiliste võimetega. Eesmärgiks on tagada, et erineva füüsilise ettevalmistusega ajateenijate füüsilise koormuse suurenemine toimuks järk-järgult, mis vähendab ühest küljest võimalike vigastuste riski, samas tagab, et oleks allüksuse koosseisus olevate ajateenijate füüsiline vastupidavus piisav Kaitseväge poolt ajateenijatele pandud ülesannete täitmiseks.

Samuti on planeeritud viia sisse psühholoogia-alased tunnid allohvitseride õppekavasse. Kuna riikliku õppekava muutmine on pikaajaline protsess, siis viidi õppekavaväliselt juba vanemallohvitseride kursusel detsembris 2011.a läbi psühholoogia alaseid loenguid. Ohvitseride õppekavad sisaldavad psühholoogia-alaseid tunde.

Endiselt on probleemiks kaitseväekohustuslastele teadete ja kutsete kättetoimetamine, mis on takistuseks riigikaitsekohustuse täitmisele kutsumisel.

Võttes arvesse eelmises peatükis kirjeldatud elanike soovivat suhtumist ajateenistuse läbimise, on igati ootuspärane, et valdav osa Eesti inimestest (68%) suhtub ajateenistusest kõrvalehoidmisse taunivalt, näiteks 27% mõistab taolise käitumise hukka ja 41% peab seda negatiivseks.

2/3 elanikkonnast pooldab varianti, et tervislikel põhjustel ajateenistusse kutsumata jäetud noormeestel oleks võimalik soovi korral läbida ajateenistus mingil muul kombel. Kohustuslik peaks muul viisil ajateenistuse läbimine olema terviseprobleemide korral 18% vastajate arvates.

10. 2012. aasta tegevused

1. Reservväelaste ja ajateenistusega seonduvate probleemide lahendamiseks luuakse Kaitseministeeriumis alaline töörühm, mille eesmärgiks on probleemidele terviklike lahenduste leidmine ja edasiste tegevuste elluviimise üle järelevalve teostamine.
2. Reservväelaste ja tööandjate seas jätkuva teavitustöö läbiviimine reservõppekogunemiste populariseerimiseks. Reservväelastele saadetava kutse formaadi muutmine, et parandada reservisti informeeritust õppekogunemise eesmärgist ning sellega kaasnevatest õigustest ja kohustustest.
3. Uue kaitseväeteenistuse seadusega kaasnevate muudatuste kommunikeerimine avalikkusele ja seaduse sihtgruppidele.

Aruanne esitati arvamuse avaldamiseks Kaitseressursside Ameti peadirektorile ja kaitseväe juhatajale. Kaitseressursside Ameti peadirektori märkustega on arvestatud. Kaitseväe juhatajal aruande kohta märkusi ei olnud.

Jaak Aaviksoo
Haridus- ja teadusminister
kaitseministri ülesannetes

Taimar Peterkop
Õigus- ja haldusküsimuste asekanstler
kanstleri ülesannetes